

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/11/2024
Identifikačné číslo spisu:	6919204902
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6919204902.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. S., narodeného XX. A. XXXX, K., M. XX, 2/ Z. S., rod. E., narodenej XX. B. XXXX, K., M. XX, právne zastúpených JUDr. Jánom Čipkom, Hnúšťa, Partizánska 197, proti žalovanej G. Z., narodenej XX. B. XXXX, R., Z. XXX, právne zastúpenej JUDr. Luciou Bakošovou, Rožňava, Šafárikova 20, o zriadenie práva vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Rimavská sobota pod č.k. 9C/43/2019-156, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. mája 2023 č. k. 11Co/18/2023-218, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. októbra 2022 č. k. 9C/43/2019-156 rozhodol tak, že žalobu žalobcov pokiaľ žiadali určiť, že žalobcovia sú oprávnení z vecného bremena práva cesty - právo cesty pešo a prejazdu motorovými aj nemotorovými vozidlami a mechanizmami cez pozemok vedený na liste vlastníctva č. XXX katastrálne územie R. ako E-KN parcela XXXX - trvalý trávny porast o výmere 62.755 m² v častiach vyznačených geometrickým plánom k nehnuteľnostiam vedeným na liste vlastníctva č. XXXX katastrálne územie R., a to stavbe roľníckej usadlosti číslo súpisné XXX a C-KN parcele XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 404 m² a C-KN parcele XXXX/X - záhrada o výmere 293 m² a uložiť žalovanej toto právo vecného bremena strpieť zamietol (výrok I.), rovnako zamietol aj tú časť žaloby žalobcov, ktorou žiadali zriadiť v prospech žalobcov vecné bremeno právo cesty - právo cesty pešo a prejazdu motorovými aj nemotorovými vozidlami a mechanizmami cez pozemok vedený na liste vlastníctva č. XXX katastrálne územie R. ako E-KN parcela XXXX - trvalý trávny porast o výmere 62.755 m² v častiach vyznačených geometrickým plánom k nehnuteľnostiam vedeným na liste vlastníctva č. XXXX katastrálne územie R., a to stavbe roľníckej usadlosti číslo súpisné XXX a C-KN parcele XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 404 m² a C-KN parcele XXXX/X - záhrada o výmere 293 m² a uložiť žalovanej toto právo vecného bremena strpieť tiež zamietol (výrok II.) a žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov

konania (výrok III.).

1.1. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia sa žalobou domáhali určenia, že sú oprávnení z vecného bremena práva cesty vrátane práva cesty pešo a prejazdom motorovými aj nemotorovými vozidlami a mechanizmami cez pozemok vedený na LV č. XXX pre k.ú. R. ako EKN parcela č. XXXX - trvalý trávny porast o výmere 62.755 m², v častiach vyznačených geometrickým plánom k nehnuteľnostiam vedeným na LV č. 1211 pre k.ú. R., a to stavbe roľníckej usadlosti, súpis č. XXX a CKN parcely č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 404 m² a CKN parcely č. XXXX/X - záhrada o výmere 293 m² a uložiť žalovanej právo vecného bremena strpieť. Alternatívne žiadali, aby súd prvej inštancie rozhodol, že zriaďuje v prospech žalobcov vecné bremeno k tým istým nehnuteľnostiam v prospech žalobcov a žiadali žalovanej uložiť právo vecného bremena strpieť. Pokiaľ sa žalobcovia domáhali určenia, že sú oprávnení z vecného bremena, dôvodili, že sú vlastníkami nehnuteľností vedených na LV č. XXXX pre k.ú. R., a to stavba súpis. č. XXX, roľnícka usadlosť, postavená na parcele č. XXXX/X a sú tiež vlastníkami príslušných nehnuteľností parcely č. XXXX/X a č. XXXX/X. Nehnuteľnosti kúpili v roku 1993 od N. U., ktorý ich ubezpečil, že k ich nehnuteľnostiam je prístup po lesnej ceste a v tomto prístupe ku stavbe im nebolo nikdy bránené. Žalobcovia od nadobudnutia spoluvlastníckych podielov v roku 1993 a nadobudnutia vlastníctva na základe kúpnej zmluvy z roku 2009, kedy nadobudli vlastníctvo v celosti, nemali problém s prístupom k nehnuteľnostiam do roku 2019, kedy podali žiadosť o vydanie stavebného povolenia. Tvrdili, že v čase kúpy v roku 1993, ako aj v čase začatia stavebného konania, bola v katastri nehnuteľností zaznamenaná parcela č. XXXX ako cesta, ktorá končila až pri nehnuteľnostiach žalobcov. Neskôr sa žalobcovia dozvedeli, že Okresný úrad Rimavská Sobota, katastrálny odbor, začal konanie o oprave chyby v katastrálnom operáte, následkom čoho parcela č. XXXX nekončí pri nehnuteľnostiach žalobcov, ale na hranici parcely č. XXXX patriacej žalovanej. Tvrdili tak, že právo vecného bremena spočívajúceho v práve cesty cez parcelu žalovanej (parc. č. XXXX) nadobudli vydržaním, keďže v čase nadobudnutia nehnuteľností od predchádzajúceho vlastníka v roku 1993 boli ubezpečení o možnom prístupe k ich nehnuteľnostiam. Navyše mali zabezpečené mapové podklady preukazujúce, že k ich nehnuteľnostiam vedie prístupová cesta cez parcelu č. XXXX. Na parcele č. XXXX je v zmysle pozemno-knižnej zápisnice č. XXXX zapísaná poznámka, z ktorej vyplýva právo služobnosti viazujuce na susedných nehnuteľnostiach. Uzavreli, že sú dobromyseľní o práve vecného bremena a boli presvedčení, že im vecné právo patrí, právo cesty využívali po celú vydržačiu dobu a nikto im v tom práve nebránil. Pokiaľ žiadali rozhodnutie súdu, aby zriadil v prospech žalobcov vecné bremeno spočívajúce v práve cesty, žiadali aplikovať ustanovenie § 151o ods.3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Zdôraznili, že na ich nehnuteľnostiach sa nachádza stavba, ku ktorej nie je možné zabezpečiť prístup inak. Žalovaná žiadala žalobu v oboch jej alternatívnych návrhoch zamietnuť a bránila sa tým, že žaloba je účelová vzhľadom na konanie o vydanie stavebného povolenia, v ktorom žalobcovia mali predložiť zmluvu o zriadení vecného bremena práva prechodu a prejazdu motorovými a nemotorovými vozidlami. Tvrdila a preukazovala, že nehnuteľnosti žalobcov sú neutržiavané, zarastené, počas vydržacej doby žalobcovia nevykonávali žiadne právo prechodu, v teréne nie je viditeľná žiadna cesta ani chodník. Na základe návrhu jej právneho predchodcu Okresný úrad Rimavská Sobota, katastrálny odbor, opravil chybný zápis parcely č. XXXX v katastrálnej mape a mape určeného operátu; uvedená parcela končí na hranici pozemku žalovanej parc. č. XXXX a nie pri parcelách žalobcov. Žalovaná tiež tvrdila, že akékoľvek práce súvisiace s vybudovaním cesty môžu spôsobiť zosuv svahu vzhľadom na vysoký uhol stúpania terénu a že žalobcom navrhla zámenu pozemku tak, aby žalobcovia prístup na svoj pozemok mali priamo z prístupovej cesty. Tiež tvrdila, že žiadna stavba žalobcov neexistuje, zo stavby je už len hĺbka kamenia, stavba je schátralá a nevykazuje známky stavby, žalobcovia by mali vrátiť súpisné číslo. Aj z ohľadky na mieste samom vykonanej stavebným úradom bolo zistené, že skutočný stav stavby nie je totožný s podaným návrhom, ani predloženou projektovou dokumentáciou a stavebný úrad poukázal na to, že nie je možné rekonštruovať stavbu, ktorá neexistuje. Žalobcovia majú prístup k pozemku pešo po voľne v prírode vytvorenom teréne a vybudovanie cesty sa javí viac na škodu ako na prospech krajiny.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie ustálil, že žalobcovia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností vedených na LV č. XXXX, stavby roľníckej usadlosti súpis č. XXX a pozemkov parc. č. XXXX/X a č. XXXX/X, ktoré nadobudli na základe kúpnych zmlúv z rokov 1993 a 2009. Ak sa žalobcovia domáhali určenia, že sú oprávnení z vecného bremena, súd prvej inštancie poukázal na ustanovenie § 137 písm. c) CSP a ustálil, že žalobcovia majú na určení práva vecného

bremena naliehavý právny záujem, nakoľko tvrdia, že vecné bremeno nadobudli vydržaním a tento faktický výklad je potrebné zosúladiť so stavom právnym v katastri nehnuteľností. Súd prvej inštancie poukázal na spôsob nadobudnutia práva vecného bremena v zmysle ustanovenia § 151o ods. 1 OZ s tým, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť vydržaním, pričom ustanovenia § 134 OZ platia obdobne. Predpokladom pre nadobudnutie práva vecného bremena vydržaním je to, že držiteľ je oprávnený, právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva k cudzej veci pre seba a je presvedčený, že mu toto patrí, tento výkon práva trvá po dobu 10 rokov s prípadným započítaním vydržacej doby jeho právneho predchodcu a nejde o nehnuteľnosť, ktorá nemôže byť predmetom vlastníctva alebo ktorá môže byť len vo vlastníctve zákonom určených subjektov. Zdôraznil dobrú vieru vyžadovanú pre držiteľa, že jej právo vecného bremena patrí; subjektívne presvedčenie musí vychádzať z okolností, za ktorých možno vecné bremeno vzniknúť; z existencie právneho dôvodu, z ktorého možno vyvodzovať vznik práva. Postačí však, ak je aj daný domnelý právny dôvod. Otázka existencie dobrej viery sa posudzuje podľa objektívneho hľadiska, odvodzuje sa od toho, či držiteľ práva pri primeranej opatrnosti nemohol mať pochybnosti o tom, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí. Podmienkou pre vyhovieť žalobe z titulu vydržania bolo preukázanie hoci i domnelého právneho titulu za predpokladu, že by tento spĺňal zákonom požadované náležitosti. Ak však držbu práva neopierajú o zodpovedajúci právny titul, nemohlo ísť o držbu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ale len o správanie realizované z iného právneho dôvodu, ako vyžaduje zákon. Mohlo ísť o držbu, prípadne aj o výkon práva bez právneho dôvodu. Podľa záverov súdu prvej inštancie takéto správanie nemohlo byť kvalifikované ako držba práva a nemohlo viesť k vydržaniu. Z vykonaného dokazovania však podľa súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobcovia v rámci sporu netvrdili a ani nepoukazovali na tituly nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, z ktorých by vyvodzovali oprávnenosť svojej držby, neopierali svoju argumentáciu o právny dôvod, s ktorým zákon spája vydržanie vecného bremena. Oprávnenosť držby opierali len o akési obyčajové právo medzi jednotlivými spoluvlastníkmi parciel, cez ktoré prechádzala prístupová cesta k nehnuteľnostiam žalobcov - vlastníci parciel tolerovali prechod po ceste cez svoje parcely. Žalobcovia svoju argumentáciu opierali o ubezpečenie predchádzajúceho vlastníka, že tu právo cesty k nehnuteľnostiam žalobcov je, že toto právo nebolo nikým spochybňované a svoju argumentáciu podporili aj poukazom na mapové operáty, podľa ktorých prístupová cesta na parcele č. XXXX končila až pri nehnuteľnostiach žalobcov. Súd prvej inštancie uviedol, že v tomto prípade absentuje písomná dohoda, dohoda dedičov, rozhodnutie príslušného orgánu pre vznik vecného bremena zo zákona v súvislosti s vydržaním. Ak teda žalobcovia svoju dobromyseľnosť neopierali o zákonný právny dôvod, nemožno konštatovať, že ide o dobromyseľnú a oprávnenú držbu výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Iba obyčajová tradícia výkonu práva nemôže založiť dobromyseľnosť tohto práva. Z uvedeného dôvodu ani prípadný výkon práva nemôže byť dobromyseľným a oprávneným výkonom. Nepostačuje, že žalobcovia boli pôvodným vlastníkom ubezpečení, že tu právo cesty k ich nehnuteľnostiam je a nepostačuje ani to, že cesta bola zaznačená v starých mapách až po nehnuteľnosť žalobcov. Ani uvedenie služobnosti v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXX nepostačuje; pre okresný súd nebola poznámka služobnosti uvedená dostatočne určito, nevyplývalo z nej, aký je obsah práva služobnosti; navyše právo služobnosti bolo zriadené nielen v prospech parciel žalobcov, ale aj parcely č. XXXX vo vlastníctve žalovanej. Z uvedenej služobnosti explicitne nevyplýva, že by viazla na parcelách žalobcov voči parcele žalovanej, ale naopak, služobnosť viazne voči iným parcelám, aj v prospech parcely žalovanej. Súd prvej inštancie nemal za preukázaný ani dobromyseľný a oprávnený výkon práva vecného bremena po dobu viac ako desať rokov a zdôraznil, že obsahom výkonu tohto práva majú byť práva a povinnosti v rovnakom rozsahu, ako si ho žalobcovia uplatňujú v žalobe. Ak uplatňovali právo cesty pešo, práva prechodu a prejazdu motorovými a nemotorovými vozidlami a mechanizmami cez pozemok žalovanej, museli preukázať, že od roku 1993, keď to právo v takomto rozsahu vykonávali. V spore ani netvrdili, že by k svojim nehnuteľnostiam po parcele č. XXXX chodili autom alebo nejakým mechanizmom, netvrdili to na ohliadke ani žalobcami navrhnutí svedkovia. Žalobcovia tak ani nevykonávali výkon práva faktického prechodu cez predmetnú parcelu uvedeným spôsobom a ak bol tento výkon práva realizovaný s uvedeným obsahom, nemohlo k vydržaniu práva vecného bremena dôjsť. Súd prvej inštancie dodal, že maximálne mohlo ísť o výkon práva pešo, ktorý žalobcovia realizovali, avšak ani toto právo cesty pešo nemohlo byť realizované dobromyseľne a oprávnene, vzhľadom na absenciu právneho titulu.

1.3. Pokiaľ ide o alternatívny petít žalobcov, ktorým sa domáhali aplikácie ustanovenia § 151o ods. 3 OZ

a v tomto smere tvrdili, že k ich stavbe nie je možný prístup iným spôsobom, ako požadovaným vecným bremenom. Súd prvej inštancie vyložil ustanovenie § 151o ods. 3 OZ a ustálil, že žalobcovia podali návrh na zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve cesty z dôvodu, že sú výlučnými vlastníckmi k pozemkom parc. č. XXXX/X a č. XXXX/X a na parcele č. XXXX/X je evidovaná stavba - roľnícka usadlosť so súpisné č. XXX. V spore nebol produkovaný žiaden dôkaz, že v minulosti bol realizovaný iný prístup k stavbe ako cez parcelné č. XXXX a táto nie je vo vlastníctve žalobcov. Vzhľadom na argumentáciu žalovanej súd prvej inštancie posudzoval, že či na pozemkoch žalobcov sa nachádza stavba v stavebnom, najmä však v právnom zmysle slova. V tomto smere aplikoval ustanovenia § 43 ods.1 písm. a) a § 43a ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), poukázal na závery vyplývajúce z ohliadky na mieste samom, na ktorej zistil, že na parcelách žalobcov sa nachádzajú iba pozostatky dvoch stavieb, a to stavby stodoly a stavby roľníckej usadlosti. Zo stavby roľníckej usadlosti sa na mieste nachádza torzo kamenných základov, porastené vegetáciou, vo vnútornom obvode základov vyrastajú náletové dreviny, samotné základy nie sú celistvé, sú v značnom štádiu rozpadu. Rovnako neudržiavaný bol aj prístup k nehnuteľnostiam žalobcov po parcele č. XXXX. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie tiež zistil, že už pri kúpe stavby roľníckej usadlosti, táto bola vo veľmi zlom stave. Pôvodne boli ponechané len drevené obvodové múry prvého nadzemného podlažia, avšak počas ohliadky v roku 2022 bolo zistené, že z prvého nadzemného podlažia sa nezachovalo nič, iba zvyšky kamenných základov čiastočného podpivničenia v značnom štádiu rozpadu. Nie je vôbec rozpoznateľné dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia, nakoľko sa z neho nezachovalo vôbec nič. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie uzavrel, že pôvodná stavba roľníckej usadlosti zanikla v zmysle právnom, stavba v zmysle právnom neexistuje a k neexistujúcej stavbe nemožno rozhodnutím súdu zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby na jeho návrh. Žalobcovia sú síce evidovaní na liste vlastníctva ako vlastníci stavby, stavba však neexistuje a nemôže byť k neexistujúcej stavbe zriadené vecné bremeno rozhodnutím súdu. Z uvedeného dôvodu okresný súd zamietol žalobu aj v časti, v ktorej sa domáhali žalobcovia zriadenia vecného bremena postupom podľa § 151o ods.3 OZ.

1.4. Súd prvej inštancie v rozsudku odôvodnil nevykonanie dôkazu navrhnutého žalovanou, a to znaleckého posudku za účelom zistenia, či vôbec terén umožňuje vybudovanie cesty. Tomuto návrhu na vykonanie dokazovania nevyhovelo z dôvodu, že neboli vôbec splnené podmienky pre rozhodnutie o vecnom bremene práva cesty.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že priznal trovy konania v rozsahu 100% žalovanej, keďže mala plný úspech v konaní.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 11. mája 2023 č. k. 11Co/18/2023 rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil (výrok I) a žalobcom uložil povinnosť zaplatiť žalovanej trovy odvolacieho konania v rozsahu 100% a to v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške (výrok II.).

2.1. Žalobcovia mali za to, že tvrdili a zároveň preukázali existenciu vecného bremena, práva cesty titulom vydržania a nesúhlasili so záverom súdu prvej inštancie, že nepreukázali dobromyseľnosť a ani skutočné využívanie práva cesty počas rozhodnej doby. Zdôraznili, že v čase uzatvárania kúpnej zmluvy mali k dispozícii okrem listu vlastníctva aj pozemno-knižnú zápisnicu č. XXXX a mapové podklady podľa pôvodnej mapy vyhotovenej v rokoch 1937 až 1939 a poľný nákres č. XX/X, podľa ktorých k predmetu kúpnej zmluvy, a teda nehnuteľnostiam domu č. p. XXX v hone E. spolu so zastavanou plochou parc. č. XXXX/X a parc. č. XXXX/X prislúcha právo služobnosti. Až do vydania rozhodnutia o oprave chyby v katastrálnom operáte k rodinnému domu súpisné č. XXX viedla cesta označená parc. č. XXXX. Predávajúcim N. U. boli ubezpečení o tom, že toto právo cesty je platné. Práve z uvedeného vychádzala ich dobromyseľnosť a teda, že zapísaná služobnosť ako vecné právo sa vzťahuje práve na právo cesty cez nehnuteľnosť CKN parc. č. XXXX. Odvolací súd k uvedenému konštatoval, že záver súdu prvej inštancie, že žalobcom nesvedčí žiadny titul nadobudnutia práva vecného bremena v rozsahu v akom ho požadovali určiť, nesvedčí im ani titul (ani domnelý) nadobudnutia práva vecného bremena vydržaním a len ubezpečenie pôvodného vlastníka nehnuteľností v tom, že právo cesty k nehnuteľnostiam žalobcov existuje a že toto pre pozitívne rozhodnutie o určení vecného bremena nepostačuje, sú v plnom rozsahu správne a súladné s vykonaným dokazovaním. S predmetnými závermi

sa odvolací súd stotožnil. K otázke služobnosti zapísanej v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXX odvolací súd uviedol, že zo zápisu služobnosti v poznámke „nehnuteľnostiam parc. č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX prislúcha právo služobnosti viaznuce na parc. č. XXXX, XXXX/X, XXXX/X, XXXX vo vložkách č. XXX, XXX, XXXX tejto knihy (č.d.XXXX/XXXX, XXXX/XXXX, XXXX/XXXX, XXXX/XX", nemožno vyvodiť význam, ktorý jej pripisujú žalobcovia. Vzájomný vzťah parciel patriacich žalobcom (XXXX/X a XXXX/X) a žalovanej (XXXX) je taký, že vo vzťahu k služobnosti zapísanej v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXX sú všetky tieto parcely parcelami oprávnenými; z uvedeného nemožno vyvodiť žiadnu podriadenosť parcely č. XXXX k parcelám č. XXXX/X a XXXX/X, a teda ani existenciu akejkoľvek služobnosti viaznucej na pozemku žalovanej (XXXX) vo vzťahu k pozemkom patriacim žalobcom. Z vymedzenia služobnosti zapísanej v pozemnoknižnej zápisnici č. XXXX navyše nemožno podľa odvolacieho súdu vyvodiť ani taký jej obsah, ktorý jej žalobcovia pripisujú, a teda, že išlo o služobnosť spočívajúcu v práve cesty. Odvolací súd v tejto súvislosti napokon poukázal na skutočnosť, že z kúpnej zmluvy (z roku 1993) nevyplýva akákoľvek existencia vecného bremena (prípadne služobnosti), na základe ktorého by nadobúdatelia spoluvlastníckych podielov boli z vecného bremena (služobnosti) oprávnení. Ak žalobcovia neformálne na prístup k stavbe využívali aj pozemok (č. XXXX) v súčasnosti vo vlastníctve žalovanej, existenciu titulu vecného bremena, čo aj domnelého, pre účely vydržania nepreukázali. Odvolací súd konštatoval, že iba ubezpečenie predávajúceho o tom, že prístup im patrí, nie je titulom pre nadobudnutie práva vecného bremena, ale iba neformálnym umožnením prístupu k stavbe, najmä za situácie, keď zmluva medzi nimi dohodu o zriadení vecného bremena neobsahuje a o vecnom bremene mlčí. Napokon k existencii vecného bremena žalobcovia poukazovali aj na mapové operáty, podľa ktorých parcela č. XXXX (ktorá mala byť prístupovou cestou k ich nehnuteľnostiam cez parcelu žalovanej č. XXXX) končila až pri nehnuteľnostiach žalobcov. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, že mapový podklad titul nadobudnutia práva vecného bremena nepreukazuje. Navyše takýto zakres chybné zobrazené parcely registra CKN č. XXXX a XXXX/X v katastrálnej mape a mape určeného operátu v katastrálnom území R. bol rozhodnutím príslušného správneho orgánu opravený z dôvodu, že bol preukázaný jeho chybný zápis. Odvolací súd jednoznačne v tomto smere konštatoval, že opierať dobromyseľnosť iba v zápis v katastrálnej mape, ktorý sa neskôr ukáže ako chybný, bez preukázania nadobúdacieho titulu, čo aj domnelého, pre záver o dobromyseľnosti žalobcov vo vzťahu k vydržaniu nepostačuje.

2.2. K alternatívnemu petitu žalobcov (špecifikovanému v odsekoch 1.1. a 1.3.) už súd prvej inštancie na základe vykonania obhliadky na mieste samom, uzavrel, že stavba, ku ktorej žalobcovia žiadajú zriadiť vecné bremeno, neexistuje. Vychádzajúc z obsahu spisu, vykonanej obhliadky a pripojenej fotodokumentácie sa odvolací súd so závermi súdu prvej inštancie stotožnil a skonštatoval, že ak stavba neexistuje, neexistuje vec, ku ktorej je možné vecné bremeno spočívajúce v práve cesty zriaďovať.

2.3. Odvolací súd dodal, že žalobcovia si nesprávne vyložili závery súdu prvej inštancie vo vzťahu ku konštatovaniu, že nevykonávali vecné bremeno v navrhovanom rozsahu po dobu ustanovenú zákonom ako predpoklad pre vydržanie a spájajú ju s problematikou služobnosti. Uvedenú argumentáciu súd prvej inštancie uviedol len podporne k podstatnému záveru o tom, že žalobcovia nepreukázali titul nadobudnutia práva vecného bremena. Odvolací súd uvedený záver súdu prvej inštancie chápe tak, že ani v prípade, že by titul nadobudnutia práva vecného bremena (čo aj domnelý) žalobcovia preukázali a mal by vyplývať z toho, že boli predávajúcim N. U. ubezpečený, že majú prístup k nehnuteľnosti, toto právo v navrhovanom rozsahu (právo cesty pešo, práva prechodu a prejazdu motorovými a nemotorovými vozidlami a mechanizmami) po nevyhnutnú dobu desiatich rokov nevykonávali. Takýto výkon práva nebol v konaní pred súdom prvej inštancie preukázaný, a to ani výpoveďami žalobcov a ani výpoveďami nimi navrhnutých svedkov.

2.4. K povahe stavby a jej evidencii na liste vlastníctva odvolací uviedol, že vedenie stavby v evidencii nehnuteľností platí do momentu, pokiaľ sa nepreukáže opak. V danom prípade stavba roľníckej usadlosti nemá charakter stavby ani v stavebno-právnom zmysle a ani v občianskoprávnom zmysle. Z občianskoprávneho hľadiska absentuje akýkoľvek reálny spôsob a rozsah užívania stavby (pre účely bývania, rekreácie) v rozsahu, v akom sa dom (roľnícka usadlosť) obvykle využíva a stavba nemá v súčasnosti žiadne hospodárske využitie. Iba to, že žalobcovia mali platiť daň zo stavby a mali platiť daň s pozemku ako stavebného z veci reálnu stavbu podľa názoru odvolacieho súdu nerobí. Uvedené sa podľa odvolacieho súdu vzťahuje aj na argumentáciu žalobcov, že účelom stavby pre aplikáciu ustanovenia §

151o ods. 3 OZ môže byť aj zmena dokončenej stavby roľníckej usadlosti pre účely stavebného konania. Z vykonaného dokazovania však súčasná existencia dokončenej stavby nevyplývala, stavba roľníckej usadlosti už v minulosti stratila reálny spôsob využitia, ako stavba sa žalobcami neužívala a jej stav sa aj od doby jej kúpy (1993) do dňa ohliadky vykonanej súdom prvej inštancie zmenil tak, že o reálnej stavbe, majúcej svoj účel v danom prípade na bývanie, rekreáciu a pod. nemožno ani uvažovať. Iba skutočnosť, že v teréne existujú základy zaniknutej stavby (čo je podstatné pre stavebné povolenie v chránenom území) neznamená, že ide o stavbu, ku ktorej je možno zriadiť vecné bremeno postupom podľa ustanovenia § 151o ods. 3 OZ.

2.5. Odvolací súd uviedol, že podstatnými pre rozhodnutie súdu prvej inštancie bola neexistencia čo aj domnelého titulu nadobudnutia vecného bremena, skutočnosť, že v pozemkovej knihe boli zo služobnosti oprávnenými parcely žalobcov i žalovanej a nemal vzájomné postavenie parciel oprávnených a povinných a napokon konštatovanie o neexistencii stavby, ktoré založil súd prvej inštancie na základe záverov vyplývajúcich z ohliadky na mieste samom. Žalobcovia v odvolaní iba vo všeobecnosti namietali nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku, k čomu odvolací súd uvádza, že touto vadou napadnuté rozhodnutie netrpí, odvolaciemu súdu z neho vyplývajú všetky podstatné závery, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie, v ktorom zároveň poskytol odpoveď na všetky podstatné otázky. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnymi závermi a argumentáciou súdu prvej inštancie tak ako sa premietla do napadnutého rozsudku. Na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP ako vecne správny potvrdil vrátane závislého výroku o nároku na náhradu trov konania, keď súd prvej inštancie správne aplikoval zásahu úspechu v konaní a náhradu trov konania priznal v spore plne úspešnej žalovanej.

2.6. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá bola v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešná, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100%.

3. Žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) podali voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. V spojitosti s prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia uviedli, že súd nesprávnym procesným postupom a nedostatočným odôvodnením svojich rozhodnutí dovolateľom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa mienky dovolateľov odvolací súd tým, že svoj záver o nesplnení podmienok oprávnenej držby vyvodil z neexistencie právneho titulu držby a neexistencie stavby v právnom a stavebnotechnickom zmysle a neprihliadol na ich argumenty a skutkové zistenia, preukazujúce dobromyseľný výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu po zákonom stanovenú vydržaciú dobu a existenciu stavby v právnom aj stavebnotechnickom zmysle porušil zásadu materiálneho právneho štátu, v ktorom spravodlivosť by mala byť vždy prítomná v procese v ktorom súd interpretuje a aplikuje právo. Dovolatelia vyjadrili presvedčenie, že zákonné predpoklady vydržania preukázateľne naplnili a k prerušeniu doby ich dobromyseľnej držby došlo až rozhodnutím Okresného úradu Rimavská Sobota, katastrálny odbor sp.zn. W z X. apríla XXXX, ktorým došlo k neoprávnenému výmazu parc. registra CKN parc.č. XXXX, ktorá viedla cez parcelu CKN parc.č. XXXX k ich nehnuteľnostiam CKN parc.č. XXXX/X a XXXX/X a tým došlo aj k reálnemu prerušeniu dobromyseľnej držby práva prechodu cez nehnuteľnosť CKN parc.č. XXXX k ich nehnuteľnostiam. Toto rozhodnutie podľa dovolateľov popiera zásady vlastníckeho práva a vyjadrenie, že práva z vecného bremena sa premŕčujú za tri roky, takže k ich premŕčaniu došlo už 01. januára 1954, je právny nezmysel. Právo určené in rem, ako vecné bremeno je zapísané v prospech parcely, nie v prospech vlastníka parcely. Ako kupujúci mali od predávajúceho potvrdené, že prechod a prejazd na parcely, ktoré nám predával je zabezpečený cez parcelu CKN parc. č. XXXX, pretože tadiaľ vedie poľná cesta. Toto tvrdenie predávajúceho si overili cez mapové podklady, tak ako ich predložili súdu. Podľa mienky dovolateľov okresný úrad nemal právo túto cestu priradiť k parcele č. XXXX, zbavil ich tým prístupu k stavbe roľníckej usadlosti, túto stavbu udržiavať a tiež získať stavebné povolenie na zmenu dokončenej stavby spojené so zmenou v užívaní stavby. Tvrdenie žalovanej, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, že pozemky dovolatelia neudržiavajú, je podľa nich účelové a vytrhnuté z celkového výsledku dokazovania. Bolo podľa nich preukázané, že sa nemajú ako dostať na svoje pozemky a z toho dôvodu ich nemôžu udržiavať, keďže žalovaná po oprave chyby v katastrálnom operáte im v tom bráni. Prístup, ktorý uvádza žalovaná nie je podľa dovolateľov vhodný ani

na to, aby na svoj pozemok mali prístup pešo a nie ešte aby si mohli so sebou priniesť techniku na úpravu pozemku. Z tohto dôvodu už v žalobe poukázali na ustanovenie § 127 ods. 3 OZ. S aplikáciou tohto ustanovenia sa sudy podľa dovolateľov vôbec nezaoberali. Porušenie práv na spravodlivý proces vzhľadajú aj v tom, že napriek ohliadke na mieste samom a výpovediam vypočutých svedkov sudy prijali záver, že nehnuteľnosť, ku ktorej žiadajú zriadiť právo cesty neslúžila v minulosti ako príjazdová cesta a teda, že ani reálne právo cesty nevyužívali. Sudy neodôvodnili jasne a zrozumiteľne z akého dôvodu nemožno pre posudzovanie dobromyseľnosti dovolateľov zápis služobnosti priradiť taký význam, pre ktorý by bolo možné žalobe vyhovieť. Podľa názorov súdov z vymedzenia služobnosti nemožno vyvodit' ani taký obsah, že išlo o služobnosť spočívajúcu v práve cesty. Tento záver vnímajú dovolatelia v rozpore s ich tvrdením a najmä v rozpore s výpoveďami vypočutých svedkov o stave cesty, keď nehnuteľnosti dovolatelia nadobudli.

3.2. Vo vzťahu k otázke dobromyseľnosti sú dovolatelia toho názoru, že aj keď nebola údajne potvrdená žiadnym právnym titulom, ale len obyčajovým právom, ako to uvádza súd, mala by byť zohľadnená nakoľko existencia príjazdovej cesty bola oficiálne vedená cez pozemok EKN parc. č. XXXX, CKN parc. č. XXXX bola z parcely EKN parc. č. XXXX vyčlenená ako samostatná parcela a takto aj z nej žalobcovia kupovali spoluvlastnícky podiel. Ide podľa nich o skutočnosti, ktoré boli v minulosti riadne zapísané v katastri nehnuteľností. Odvolací súd nesprávne právne vyhodnotil zápis v pozemkovej knihe vo vložke XXXX a to služobnosť ako vecné právo. Služobnosť ako vecné právo platila do prijatia občianskeho zákonníka v bývalej československej republike a bola viazaná na pozemky a nie na fyzické osoby, nemohlo dôjsť k jej premičaniu, tak ako to uviedol okresný úrad a preto sa táto služobnosť zmenila na vecné bremeno a v rámci registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“) mala byť zapísaná na listy vlastníctva. Služobnosť bola zapísaná aj v prospech parc. č. XXXX, táto služobnosť riešila susedské vzťahy, ale nie je neprenosná. Pokiaľ bola služobnosť viazaná na parcelu, je služobnosť a vecné bremeno prenosné. Nehnuteľnosti dovolateľov a nehnuteľnosť žalovanej boli v rámci služobnosti rovnocenné a preto by mala byť táto služobnosť - vecné bremeno akceptované aj pre dovolateľov, nielen pre žalovanú. Tento výklad existencie dobromyseľnej držby na základe zapísanej služobnosti dovolatelia podporili odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/65/2015 z 31. marca 2016. K uvedenému dovolatelia dodali, že oprava v katastri nehnuteľností bola vykonaná až po vyše dvanástich rokoch po uskutočnení ROEP, to preukazuje, že boli dobromyseľnými držiteľmi práva a ich názor prezentovaný v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie je správny a z pohľadu dovolateľov právne podložený. Dovolatelia tiež nesúhlasili s výkladom pojmu stavby v rámci konania. Podľa ich názoru (a to aj napriek zlému technickému stavu) sa v danom prípade o stavbu jedná, keďže jej základy siahajú až do výšky jedného metra, aj keď sú porastené vegetačným porastom, sú rozpoznateľné jej základy aj vnútorné členenie stavby. V tomto smere dovolatelia dodali, že stavba by bola zrekonštruovaná a teda v lepšom stave, ak by ako jej vlastníci mali k nej prístup cez pozemky vo vlastníctve žalovanej a stavebný úrad by vydal stavebné povolenie podľa návrhu v zákonnej lehote. V súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia v predmetnej právnej veci identifikovali dve právne otázky, ktoré podľa ich názoru, ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli vyriešené. Prvú z týchto otázok formulovali v znení: Je možné právo vecného bremena nadobudnúť vydržaním dobromyseľným výkonom práva po zákonom stanovenú vydržačiu dobu /§ 134 OZ/ bez toho aby oprávnenému držiteľovi práva vecného bremena svedčil titul nadobudnutia práva vecného bremena /písomná zmluva, závet, výsledok konania o dedičstve, schválená dohoda dedičov, rozhodnutie príslušného orgánu/? Druhú z otázok dovolatelia formulovali nasledovne: Môže súd na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok, ak stavba je zapísaná na liste vlastníctva a pre nemožnosť udržiavať stavbu v riadnom stavebnotechnickom stave je stavba nespôsobilá na riadne užívanie? Na základe uvedeného žalobcovia navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že s podaným dovolaním nesúhlasí, považuje ho v celom rozsahu za nedôvodné a nesprávne a podľa jej mienky dovolanie nespĺňa podmienku prípustnosti a to ani podľa § 420 písm. f) a ani podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K námietke dovolateľov, že nebolo dodržané ich právo na riadne odôvodnenie žalovaná uviedla, že súd riadne, zrozumiteľne, podrobne objasnil a vysvetlil ako posúdil skutkové tvrdenia a právne argumenty strán sporu. Tým, že dovolatelia

nepreukázali svoj žalobný nárok, ocitli sa v dôkaznej núdzi. Záver odvolacieho súdu ju podľa žalovanej v súlade s vykonaným dokazovaním a jeho právnym vyhodnotením, ktoré vychádza z ustálenej súdnej praxe. Žalovaná, odkazujúc na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, poukázala tiež na to, že do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov a ani právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami. Odvolací súd podľa žalovanej objektívne vyhodnotil nesplnenie podmienok vydržania, spravodlivo posúdil dobromyseľnosť výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a správne vyvodil závery s poukazom na vykonané dokazovanie. Žalovaná uviedla, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bola otázka vydržania, nadobúdacích titulov práva vecného bremena ako aj posudzovanie stavby ako nehnuteľnosti v stavebnotechnickom a právnom zmysle slova a jej spôsobilosti na riadne užívanie v súvislosti so zriadením vecného bremena práva prechodu a prejazdu k stavbe riešená nespočetne krát a preto nie je splnená ani podmienka prípustnosti v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K námietke dovolateľov, že odvolací súd neprihliadol na argumenty dovolateľov týkajúce sa dobromyseľného výkonu práva, žalovaná uvádza, že dovolatelia v spore nepreukázali existenciu právneho titulu držby, a to čo i len domnelého titulu držby. Žalovaná sa v plnej miere stotožnila so závermi odvolacieho súdu aj v otázke posúdenia obsahu pojmu stavba a na ňu nadväzujúcim závere, že v danom prípade bolo jednoznačne preukázané vykonaným dokazovaním, že stavba dovolateľov nemá charakter stavby. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaná navrhla, aby dovolací súd zamietol dovolanie ako nedôvodné a zaviazal dovolateľov spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania neplní úlohy prvoinštančného či odvolacieho súdu ako tretej inštancie prebiehajúceho súdneho sporu. Úloha dovolacieho súdu spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení resp. v riešení právnych otázok, na ktorých rozhodnutie bolo založené. Už na tomto mieste považuje najvyšší súd za dôležité zopakovať (pozri bod 3), že dovolatelia v dovolaní v podstate zopakovali svoju obranu produkovanú počas celého priebehu konania pred nižšími súdmi, ktorá v prevažnej miere predstavovala polemiku, nesúhlas, či iný názor a jeho videnie skutkového a právneho stavu, ktoré dôvody nie sú z povahy veci a ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu spôsobilé založiť spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu. V rámci samotného textu dovolania je dovolací súd viazaný textom dovolania, ktorý spísal právne kvalifikovaný zástupca žalobcov.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 11. a body 3., 3.1.).

13. Porušením základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení chýba určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ ich strana sporu namietala, ale krajský súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dostatočným spôsobom odôvodnil ich irelevantnosť; pokiaľ krajský súd takto v prejednávanej veci postupoval, dopustil sa okrem iného aj svojvôle, zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy. Obdobne ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú podobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodovania, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež i zásadami spravodlivého procesu.

14. Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/7/2019).

15. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Obsah dovolania (body 3., 3.1.) naznačuje, že dovolatelia generálne namietali nedostatky v odôvodnení rozhodnutí oboch nižších súdov (ich nepresvedčivosť a celkovú nedostatočnosť) vedúce k ich nepreskúmateľnosti a nesprávnosti skutkových záverov nižších súdov.

18. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov, chápaných v ich organickej jednotke ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd a pred ním súd prvej inštancie odôvodnili svoje rozhodnutia podrobne, spôsobom zodpovedajúcim zákonu. S potrebnou presvedčivosťou vysvetlili tak všeobecné právne úvahy, ktoré mali na zreteli pri rozhodovaní, ako aj individuálne okolnosti preskúmaného prípadu, ktoré boli preukázané dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie. Už na prvý pohľad dovolateľmi naznačenou vadou nepreskúmateľnosti napadnuté odvolacie rozhodnutie netrpí.

18.1. Dovolací súd v danom kontexte osobitne akcentuje odôvodnenie napadnutého rozhodnutia uvedené v bodoch 13. až 16. (ktorému predchádza teoretický podklad), ktoré v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v celom jeho kontexte napĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej a obsahovej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. V podstatnom z ich obsahu vyplýva absencia naplnenia zákonných predpokladov pre vydržanie práva vecného bremena cesty v zmysle žalobnej požiadavky dovolateľov (nepretržitý výkon práva počas vydržacej doby, dobromyseľnosť a existencia nadobúdacieho titulu, čo i len vo forme titulu domnelého), a nesplnenie zákonných podmienok pre zriadenie tohto vecného bremena súdom (neúčelnosť pre zánik stavby, ku ktorej sa mal zabezpečiť prístup). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

19. K namietanému hodnoteniu dôkazov súdmi nižších inštancií dovolací súd uvádza, že nesúhlas dovolateľov s procesným postupom odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie s hodnotením dôkazov nemožno považovať za porušenie ich procesných práv. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP, vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 Ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z

hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. V neposlednom rade dovolací súd uvádza, že brojenie žalobcov podaným dovolaním proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, a namietaná okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP ani nezakladá, navyše dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

20. Dovolatelia preto nedôvodne argumentovali proti skutkovému stavu ustálenému nižšími súdmi a nedostatočným odôvodnením (nepreskúmateľnosťou) rozhodnutia odvolacieho súdu. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

21. Ani námietka odkazom na § 127 ods. 3 OZ, s aplikáciou ktorého sa podľa dovolateľov mali sudy tiež zaoberať, keďže naň v žalobe odkazovali, nemôže založiť prípustnosť dovolania. Je tomu tak preto, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska, teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z obsahového hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolatelia môžu v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietali už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli na základe ich odvolacej argumentácie meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnili, hoci tak urobiť mohli a mali, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

22. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom dovolatelia uvedenú námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnili v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a *contrario*), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu.

23. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“. Dovolací súd tak nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali sudy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto sudy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným odvolacím a dovolacím konaním).

24. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd podľa dovolateľov dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá.

25. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľmi namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu ich dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

26. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

28. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľmi napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

29. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

30. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

31. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

32. Záver o tom, či dovolateľmi tvrdená právna otázka predstavuje právnú otázku kľúčovú pre

rozhodnutie vo veci samej, ktorá je významná pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver dovolacieho súdu (rovnako ako to platí aj pre ostatné podmienky prípustnosti dovolania), pričom dovolací súd tento záver konštatuje pri zohľadnení skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie a „nosných“ dôvodov uvedených v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. dôvodov, pre ktoré odvolací súd rozhodol tak, ako rozhodol) v nadväznosti na dovolateľmi predloženú právnu argumentáciu. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom napr. 3Obdo/28/2018). Sama polemika dovolateľov s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

33. Žalobcovia (kvalifikovane zastúpený advokátom) podali dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom formulačne nastolil celkovo 2 právne otázky (bod 3.2.).

34. Ako prvú dovolatelia nastolili otázku: „Je možné právo vecného bremena nadobudnúť vydržaním dobromyseľným výkonom práva po zákonom stanovenú vydržaciú dobu /§ 134 Občianskeho zákonníka/ bez toho aby oprávnenému držiteľovi práva vecného bremena svedčil titul nadobudnutia práva vecného bremena /písomná zmluva, závet, výsledok konania o dedičstve, schválená dohoda dedičov, rozhodnutie príslušného orgánu/“.

35. Dovolatelia vo vzťahu k nastolenej otázke uvedenej v predchádzajúcom bode dovolaním namietali nesprávne právne posúdenie záveru nižších súdov o údajnej neexistencii právneho titulu, ani domnelého právneho titulu, ktorým by bola preukázaná ich dobromyseľnosť. Podľa dovolateľov je predmetný záver nesprávny, pretože existencia príjazdovej cesty bola oficiálne vedená cez pozemok EKN parc. č. XXXX, z ktorej parcely bola vyčlenená CKN parc. č. XXXX a takto z nej kupovali spoluvlastnícky podiel. Dobromyseľnosť tak bola opretá nielen o obyčajové právo, ale aj o skutočnosti v minulosti riadne zapísané v katastri nehnuteľností. Súd nesprávne právne vyhodnotil zápis služobnosti v pozemkovej knihe vo vložke XXXX ako vecné právo a viažucu sa na fyzickú osobu, pretože služobnosť, ktorá platila do prijatia občianskeho zákonníka v bývalej Československej republike bola viazaná na pozemky. Služobnosť sa zmenila na vecné bremeno až následne a v rámci ROEP-u mala byť zapísaná na listy vlastníctva. Služobnosť bola zapísaná aj v prospech parc. č. XXXX a riešila susedské vzťahy a nebola neprenosná. Pokiaľ bola služobnosť viazaná na parcelu, je služobnosť a vecné bremeno prenosné. Podľa dovolateľov nehnuteľnosti v ich vlastníctve a nehnuteľnosť žalovanej boli v rámci služobnosti rovnocenné a preto by mala byť táto služobnosť - vecné bremeno akceptované aj v ich prospech, nielen pre žalovanú. Podaný výklad existencie dobromyseľnej držby na základe zapísanej služobnosti potvrdzuje aj historický náhľad na problematiku vydržania uvedený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/65/2015. Ak oprava v katastri nehnuteľností bola vykonaná až po vyše 12- tich rokoch po uskutočnení ROEP-u tak to preukazuje, že boli dobromyseľnými držiteľmi práva a názor prezentovaný v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie je správny a právne podložený.

36. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie je zřejmý záver podľa ktorého žalobcom nesvedčí žiadny titul nadobudnutia práva vecného bremena v rozsahu v akom ho žalobou požadovali určiť; nesvedčí im ani titul (čo aj domnelý) nadobudnutia práva vecného bremena vydržaním a len ubezpečenie pôvodného vlastníka nehnuteľností v tom, že právo cesty k nehnuteľnostiam žalobcov existuje, pre pozitívne rozhodnutie o určení vecného bremena nepostačuje. Uvedené závery súdu prvej inštancie odvolací súd odobril a dodal, že zo spôsobu zápisu služobnosti v pozemkovej knihe nemožno vyvodit' význam, ktorý jej žalobcovia prikladajú, pretože zo zápisu vyplýva, že oprávnenými parcelami sú parc. č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX; povinnými parcelami sú parcely, ktoré vlastnícky nepatria žalobcom a ani žalovanej; k uvedeným povinným parcelám (parc.č.XXXX, XXXX/X, XXXX/X a XXXX) žalobcovia nežiadali určiť vecné bremeno a ani netvrdili, že povinné parcely majú nejaký súvis s parc. č. XXXX vlastnícky patriacej žalovanej; vzájomný vzťah parciel patriacich žalobcom (XXXX/X a XXXX/X) a žalovanej (XXXX) je taký, že vo vzťahu k služobnosti zapísanej v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXX sú všetky

tieto parcely parcelami oprávnenými; z uvedeného nemožno vyvodiť žiadnu podriadenosť parcely č. XXXX k parcelám č. XXXX/X a XXXX/X, a teda ani existenciu akejkoľvek služobnosti viaznucej na pozemku žalovanej (XXXX) vo vzťahu k pozemkom patriacim žalobcom; z vymedzenia služobnosti zapísanej v pozemnoknižnej zápisnici č. XXXX navyše nemožno vyvodiť ani taký jej obsah, ktorý jej žalobcovia pripisujú, a teda, že išlo o služobnosť spočívajúcu v práve cesty.

37. Odvolací súd poukázal aj ani skutočnosť, že žalobcovia svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam parc. č. XXXX/X a XXXX/X ako aj stavba súp. č. XXX odvodzujú od právneho predchodcu N. U., od ktorého nadobudli do svojho bezpodielového spoluvlastníctva spoluvlastnícky podiel vo výške 1/2; rovnaký podiel nadobudli do svojho bezpodielového spoluvlastníctva aj manželia X., a to na základe kúpnej zmluvy zo dňa 10. 08. 1993. Z kúpnej zmluvy nevyplyva akákoľvek existencia vecného bremena (prípadne služobnosti), na základe ktorého by nadobúdatelia spoluvlastníckych podielov boli z vecného bremena (služobnosti) oprávnení, pričom za účinnosti ustanovenia § 151o ods.1 prvá veta OZ, podľa ktorého vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. A z obsahu kúpnej zmluvy zo dňa 10. 08. 1993 nevplyva akékoľvek dohoda o zriadení vecného bremena, na základe ktorého by vlastníci stavby súp. č. XXX postavenej na parcele č. XXXX/X boli oprávnenými z vecného bremena - práva cesty a vlastník parcely č. XXXX bol povinným z vecného bremena. Zmluvou (dohodou) vecné bremeno zriadené nebolo. Zvyšný spoluvlastnícky podiel do režimu bezpodielového spoluvlastníctva žalobcovia nadobudli kúpnu zmluvou zo dňa 19. 11. 2009. Ak žalobcovia neformálne na prístup k stavbe využívali aj pozemok (č. XXXX) v súčasnosti vo vlastníctve žalovanej, existenciu titulu vecného bremena, čo aj domnelého, pre účely vydržania nepreukázali. Iba ubezpečenie predávajúceho (N. U.) o tom, že prístup im patrí, nie je titulom pre nadobudnutie práva vecného bremena, ale iba neformálnym umožnením prístupu k stavbe, najmä za situácie, keď zmluva medzi nimi dohodu o zriadení vecného bremena neobsahuje a o vecnom bremene mlčí. Ani poukazovanie žalobcov na mapové operáty, podľa ktorých parcela č. XXXX (ktorá mala byť prístupovou cestou k ich nehnuteľnostiam cez parcelu žalovanej č. XXXX) končila až pri nehnuteľnostiach žalobcov, podľa odvolacieho súdu mapový podklad titul nadobudnutia práva vecného bremena nepreukazuje. Opierať dobromyseľnosť iba v zápis v katastrálnej mape, ktorý sa neskôr ukáže ako chybný, bez preukázania nadobúdacieho titulu, čo aj domnelého, pre záver o dobromyseľnosti žalobcov vo vzťahu k vydržaniu nepostačuje.

38. Ako už bolo konštatované prípustným je len také dovolanie, ktoré opodstatnene tvrdí stav nesprávneho riešenia otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (tu v rozhodovacej praxi súdu dovolacieho ešte neriešenej) a dôvodným to dovolanie, ktorým sa oponuje riešeniu otázky ponúkanému odvolacím súdom s tým, že je tu aj iné (dovolateľom preferované) riešenie, ktoré spravidla predstavuje významový protiklad riešenia zvoleného odvolacím súdom a ktoré nielen podľa dovolateľa, ale aj podľa dovolacieho súdu treba považovať za správne.

39. U otázky nastolenej dovolateľmi týkajúcej sa právneho posúdenia existencie jedného z predpokladov pre nadobudnutie práva vydržaním - oprávnenej držby, ktorá sa preukazuje existenciou nadobúdacieho titulu, ktorý musí existovať už v čase vstupu do držby, za ktoré nadobúdacie tituly žalobcovia považovali (i) ubezpečenie pôvodného vlastníka nehnuteľností v tom, že právo cesty ku kupovaným nehnuteľnostiam žalobcami existuje, (ii) zápis služobnosti v pozemkovej knihe a (iii) mapové operáty, podľa ktorých mala prístupová cesta viesť cez parcelu žalovanej č. XXXX až k nehnuteľnostiam žalobcov nachádzajúcich sa na nadobudnutých pozemkoch, existencia a spôsobilosť ktorých bola predmetom právneho posudzovania nižšími súdmi, z čoho potom podľa dovolacieho súdu nebolo možné vyvodiť stret otázky predostretej dovolaním s tou, na ktorej založil rozhodnutie odvolací súd (porovnaj bod 34. s bodmi 35. a 36.).

40. Už len nad rámec dovolací súd uvádza, že súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu je konštantná v názore spočívajúcom v tom, že predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu právo patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia

subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že mu patrí právo, ktoré mu nesvedčí. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), z čoho zhodne vychádzali súdu aj v prejednávanej veci, teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. [Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 (pozri aj 5Cdo/210/2019 a 1VCdo/1/2024)]. Z uvedeného je potom možné uzavrieť, že i keď zákon pripúšťa oprávnenú držbu aj v prípade neexistentného titulu (t. j. neúčinného - domnelého), bez právneho titulu t. j. bez toho, aby oprávnenému svedčil určitý právny titul, k čomu smerovala dovolateľmi položená právna otázka (bod 34.), nie je možné splniť podmienky vydržania.

41. Druhú otázku dovolateľa položili v súvislosti so žalobným návrhom na zriadenie vecného bremena súdom, nesprávne označeným ako alternatívny, pričom ide o požiadavku z eventuálneho petitu, ktorou sa pýtali: „Môže súd na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok, ak stavba je zapísaná na liste vlastníctva a pre nemožnosť udržiavať stavbu v riadnom stavebnotechnickom stave je stavba nespôsobilá na riadne užívanie?“.

42. Dovolateľa vo vzťahu k danej nastolenej otázke namietali nesprávne právne posúdenie záveru nižších súdov o výklade pojmu stavby. Nižšie súdy odvolávajúc sa na príslušné ustanovenia občianskeho zákonníka a stavebného zákona sa zhodli v tom, že v danom prípade nehnuteľnosti, ku ktorým žalobcovia žiadajú zriadiť vecné bremeno práva cesty cez príľahlý pozemok žalovanej už nie sú stavbou, nakoľko sú schátrané a nevykazujú známky stavby, s ktorým záverom dovolateľa nesúhlasia. Podľa dovolateľov ide o stavbu, nakoľko jej základy siahajú až do výšky 1m, aj keď sú porastené vegetačným porastom, sú rozpoznateľné jej základy aj vnútorné členenie stavby.

43. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva záver, že v občianskom práve nemožno použiť vymedzenie stavby v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (stavba je stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je pevne spojená so zemou alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu), a to z dôvodu, že vymedzenie stavby (okrem iného aj v ustanovení § 139b zákona č. 50/1976 Zb.) je dané len pre stavebno-právne účely; ako aj z dôvodu, že niektoré stavby, ku ktorých uskutočneniu je potrebné stavebné povolenie, resp. ohlásenie stavebnému úradu, netvoria veci v občianskoprávnom zmysle. K povahe stavby a jej evidencii na liste vlastníctva odvolací súd uviedol, že vedenie stavby v evidencii nehnuteľností platí do momentu, pokiaľ sa nepreukáže opak. V danom prípade stavba roľníckej usadlosti nemá charakter stavby ani v stavebno-právnom zmysle a ani v občianskoprávnom zmysle; z občianskoprávneho hľadiska abscentuje akýkoľvek reálny spôsob a rozsah užívania stavby (pre účely bývania, rekreácie) v rozsahu, v akom sa dom (roľnícka usadlosť) obvykle využíva; stavba nemá v súčasnosti žiadne hospodárske využitie. Iba to, že žalobcovia mali platiť daň zo stavby a mali platiť daň s pozemku ako stavebného z veci reálnu stavbu nerobí. Ak sa aj žalobcovia bránili, že účelom stavby pre aplikáciu ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka môže byť aj zmena dokončenej stavby roľníckej usadlosti pre účely stavebného konania, z vykonaného dokazovania súčasná existencia dokončenej stavby nevyplýva; stavba roľníckej usadlosti už v minulosti stratila reálny spôsob využitia, ako stavba sa žalobcami neužívala a jej stav sa aj od doby jej kúpy (1993) do dňa ohliadky vykonanej súdom prvej inštancie zmenil tak, že o reálnej stavbe, majúcej svoj účel v danom prípade na bývanie, rekreáciu a pod. nemožno ani uvažovať. Iba skutočnosť, že v teréne existujú základy zaniknutej stavby (čo je podstatné pre stavebné povolenie v chránenom území) neznamená, že ide o stavbu, ku ktorej je možno zriadiť vecné bremeno postupom podľa ustanovenia § 151o ods. 3

Občianskeho zákonníka; v takom prípade je potrebné prihladiť na obmedzenia vlastníka príslušného pozemku (žalovaná), ktoré zriadenie vecného bremena vyvolá.

44. I v prípade druhej otázky nastolenej dovolateľmi nebolo možné vyvodiť stret otázky predostretej dovolaním s tou, na ktorej založil rozhodnutie odvolací súd (porovnaj bod 41. s bodom 43.).

45. Odvolací súd založil rozhodnutie na závere, že vecné bremeno práva cesty postupom podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka je možno zriadiť len v prospech vlastníka stavby, ktorou roľnícka usadlosť už nie je, pretože zanikla schátraním (zničením). Otázka položená žalobcami nebola tou, na ktorej bolo rozhodnutie primárne založené. Základom právneho posúdenia uplatneného práva bola otázka posúdenia existencie, resp. ne/zániku stavby, ku ktorej prístup si žalobcovia chceli zabezpečiť zriadením vecného bremena práva cesty. Argumentácia žalobcov, že ak stavba je zapísaná na liste vlastníctva ide o stavbu, bola iba podporným argumentom pre obhajobu nesúhlasu s právnym kvalifikovaním zániku stavby súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, na ktorú argumentáciu odvolací súd reagoval argumentom, že vedenie stavby v evidencii nehnuteľností platí do momentu, pokiaľ sa nepreukáže opak.

46. Otázka žalobcov - či je možné zriadiť vecné bremeno práva cesty cez cudzí pozemok v prospech vlastníka stavby nespôsobilej na riadne užívanie pre nemožnosť ju udržiavať v riadnom stavebnotechnickom stave, je tak mimo právneho posúdenia veci založenom na otázke právneho posúdenia ne/existencie stavby, ku ktorej prístupu cez pozemok žalovanej sa žalobcovia žalobou domáhajú.

47. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania.

48. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

49. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

50. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že ani na podklade dovolania žalobcov podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

51. Vzhľadom na to dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

52. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

53. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.